

РЕШЕНИЕ НА ЗАДАЧА 2

От дадените изречения може да направим следните наблюдения:

Тематична роля 1 се приписва на участник (одушевено същество, най-често човек), който съзнателно и волево извършва дадена дейност или действие, като упражнява контрол върху развитието на ситуацията и може да предизвика определен ефект или изменение у друг участник.

Тематична роля 2 се приписва на участник, върху който се упражнява пряко въздействие (често под действието на друг участник, вършител) и който в резултат от това търпи промяна в състоянието (включително промяна на целостта, формата, структурата).

Тематична роля 3 се приписва на участник, представляващ специално приспособление или инструмент, който се използва като помощно средство от друг участник за осъществяването на описваната ситуация.

Тематична роля 4 се приписва на участник, който в хода на ситуацията търпи промяна по отношение на притежателя или местоположението си (включително в преносен смисъл). Участникът с тази роля не притежава контрол върху ситуацията и не претърпява изменения в целостта, формата, структурата си и т.н.

Тематична роля 5 се приписва на участник, който в резултат от протичането на ситуацията придобива, получава нещо.

Тематична роля 6 се отнася за място или пространство, по посока на което участник в ситуацията извършва движение или до което достига в резултат от описваната ситуация.

Тематична роля 7 се приписва на участник, който предизвиква определено физическо усещане или емоционална или психическа реакция у друг участник (човек или друго одушевено същество).

Тематична роля 8 се приписва на участник (човек или друго одушевено същество), което изпитва определено физическо усещане или чувства или изпитва емоционално преживяване.

Тематична роля 9 се приписва на материален или нематериален обект или продукт, който се създава, възниква като пряк резултат от описваната ситуация.

Тематична роля 10 се отнася за момент или период от време, през което ситуацията протича или се наблюдава.

Тематична роля 11 се отнася за участник, място или пространство, откъдето някой или нещо се отделя или отдалечава (включително в преносен смисъл) или откъдето някой или нещо започва да се движи.

Тематична роля 12 се приписва на неодушевен участник (природно явление, събитие и т.н.), който предизвиква появата на определен ефект или резултат. За разлика от Тематична роля 1 този участник не действа волево или съзнателно.

Тематична роля 13 се отнася за място или пространство, където ситуацията протича или което е засегнато в хода на ситуацията.

ОТГОВОРИ:

(1)

1. Вятърът[12] събори керемидите[4] от покрива[11].
2. Разговорът[7] бе дочут от неколцина свидетели[8].
3. Майката[1] заши синьо копче[4] на панталона[6].
4. От небето[11] заваля пороен дъжд[4].
5. Момичето[8] съзерцаваше сградата[7], която[9] се строеше от голяма бригада работници[1].
6. Петя[1] уши красива рокля[9], която[4] подари на сестра си[5].
7. Облаците[4] бързо закриха небето[6].
8. Дори и без длето[3] природата[12] често вае причудливи форми[9].
9. Въпреки че учениците му[7] често го[8] ядосваха, учителят[8] се възхищаваше на изобретателността им[7].
10. Империиите[2], които[9] се градят със столетия[10], се рушат за една нощ[10].
11. Децата[1] изгълтаха сандвичите[2] и избърсаха трохите[4] от масата[11].

12. Състезателят[1] се прицели в мишената[6], метна копието[4] и то[3] я[2] прониза в самия център[13].

(2)

Глаголите от I група означават ситуации, в които някой[1] предизвиква преместването в пространството на нещо[4], така че то да заеме дадено място или повърхност[6]: *боядисвам, намазвам, напълвам, товаря.*

Глаголите от II група означават ситуации, в които някой[1] дава нещо[4] на някого[5]: *връчвам, завеждавам, заемам, раздавам.*

Глаголите от III група означават ситуации, в които някой[5] придобива нещо[4] от някого[11]: *заемам, наследявам, получавам, придобивам.*

Глаголите от IV група означават ситуации, в които някой[1] отстранява или отнема нещо[4] от някого или отнякъде [11]: *изваждам, измъквам, открадвам, присвоявам.*

(3 – 5)

Тематична роля 4 се приписва на участник, който в хода на ситуацията търпи промяна от гледна точка на местоположението, в което се намира. Участникът с тази роля не притежава контрол върху ситуацията и не претърпява изменения в целостта, формата, структурата си и т.н.

Тематична роля 6 се отнася за място или пространство, към което участник в ситуацията се насочва, движи или до което достига в резултат от описваната ситуация.

Тематична роля 7 се приписва на участник, който предизвиква определено физическо усещане или емоционална или психическа реакция у друг участник (човек или друго одушевено същество).